

Дневник

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Втора редовна сесия

3. заседание, понеделник, 31 октомври 1921 г.

(Открито от подпредседателя Х. Т. Манолов в 4 ч. 35 м. след пладне)

Председателствующ Х. Манолов: (Звъни) Заседанието е открито.

Моля секретаря г. Пенчев да провери присъстващите г. г. народни представители.

Заместник-секретар Х. Пенчев (з): (Прочита списъка. От заседанието съответствували следните народни представители: Лазар Богданов, Григор Бояджиев, Тодор Булзв, Петър Бжков, Григор Василев, Асен Вапцаров, Христо Ветовски, Юрдан Вжков, Тома Вжлчев, Никола Габровски, Вжлко Гарвански, Делю Георгиев, Неделчо Георгиев, Гено Грамов, Никола Дайков, Минчо Дилиянов, Георги Димитров, Петър Димов, Нейко Динев, Логин Дончев, Михаил Донсузов, Костадин Караджов, Никола Кйосев, Иван Ковачев, Никола Ковачев, Петър Кораков, Теню Кортешки, Васил Костов, Коста Крагунов, Стефан Лафчиев, Тодор Луканов, Александър Людсканов, д-р Никола Максимов, Атанас Манолов, Владимир Марков, Александър Мицев, Михаил Неков, Стефан Обройков, Никола Пждарев, Станко Панайотов, Иван Пандов, Стефан Пейчев, Горан Петков, Парашкева Петков, Димитър Попов, Стоян Попов, д-р Марко Сапарев, Никола Сапунджиев, Митю Семов, Алекси Сираков, Митю Станев, Тодор Тодоров, Стефан Тодоров, Христо Тодоров, Желю Тончев, Стойчо Христов, Методи Храпов, Коста Цигоранов, Кжнчо Чамов, Александър Чапрашиков, Крум Чапрашиков, Ахмед Зихни х. Юмеров, Георги Юрданов и Димитър Яблански)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни) От 216 души народни представители присъствуват 108, отсъствуват тоже 108. Заседанието е редовно, понеже има нужното число народни представители.

Преди да пристъпим към дневния ред, съобщавам на г. г. народните представители, че съжънчили заявлението за отпущ:

От софийския народен представител г. Митко Соколов, с което моли да му се разреши 4-дневен отпущ, от 2—5 т. м. включително. Бюрото му разрешава.

От бургазкия народен представител г. Логин Дончев, с което моли да му се разреши еднедневен отпущ за днес, 31 т. м. Бюрото му разрешава.

От старозагорския народен представител г. Митю Станев, с което моли да му се разреши еднедневен отпущ за днес, 31 т. м. Бюрото му разрешава.

От русенския народен представител г. Митю Семов, с което моли да му се разреши 6-дневен отпущ, начина от 31 т. м. Бюрото му разрешава.

От старозагорския народен представител г. Петър Димов, с което моли да му се разреши еднедневен отпущ за днес, 31 т. м. Бюрото му разрешава.

От старозагорския народен представител г. Тодор Караваневски, с което моли да му се разреши еднедневен отпущ за днес, 31 т. м. Бюрото му разрешава.

Съобщавам още на г. г. народните представители, че е постъпило питане от парламентарната група на Бжлгарската комунистическа партия, с което пита г. министра на търговията, промишлеността и труда, знае ли той, че пловдивските тютюноотжрговци съжъдали „независима работническа организация“ и чрез своите орждия насилват работниците да бждат членове на тая организация. (Чете) „Напоследък те принуждават работниците и работничките да подписват печатни декларации, с които работничките се заджжжават да бждат членове на тая независима работническа организация и да й плащат редовно членските вноски. В случай, че работничките не изпълнят това заджжжение, фирмата имала право да уволнява без всекаково предупреждение.“

Питаме г. министра на търговията, промишлеността и труда, знае ли той това и какви мерки е взел или мисли да вземе, за да се тури край на тия насилия над работничките и да се гарантира правото на труд и правото на съдружаване на пловдивските тютюноотжрговци?

Г. министре! Сега ли ще отговорите или после?

Министър д-р Р. Даскалов: После!

Председателстващ Х. Манолов: Това питане ще бжде препратено на г. министра на търговията, промишлеността и труда, за да се приготви и в едно от идущите заседания да отговори.

Минаваме на дневния ред.

Има думата, преди това, народния представител г. д-р Кънчо Миланов.

Д-р К. Миланов (о): Искам да направя едно питане, г. председателю, към почетаемото бюро на Народното събрание. Вече сме в началото на втората редовна сесия. Доколкото ми е известно, повече от половината от изборите на г. г. народните представители още не са приключили. Парламентарна практика досега е, че още въ първите заседания, първата работа, с която се занимава Народното събрание, е разглеждане изборите, за да може да се установи окончателно, кои народни представители ще бъдат утвърдени и кои не. Днес ние сме в началото на втората редовна сесия. В края на миналата извънредна сесия бяха сложени някои избори за разглеждане, обаче се отложиха вследствие на това, че комисията не била готова. Цела година и половина комисията е имала възможност да се занимае с тези въпроси. И аз ще моля председателството да вземе инициатива най-подире, тая комисия да се занимае с изборите и председателството да ги сложи на дневен ред. Мисля, че нема никакви същности за това, още повече че сега е началото на втората редовна сесия.

Председателстващ Х. Манолов: Има думата г. министъра на търговията, промишлеността и труда.

Министър д-р Р. Дасналов: Г. г. народни представители! Аз споделям пълно изказаното мнение от народния представител г. д-р Миланов и мисля, че действително с тези въпроси трябва да се ликвидира. Трябва комисията час по-скоро да бъде готова да внесе този въпрос и народното представителство да се произнесе по него, защото действително влизаме във втората редовна сесия, а още не са проверени изборите на г. г. народните представители. И аз се присъединявам към мнението на г. д-р Миланова.

Председателстващ Х. Манолов: Г. Миланов! Бюрото взема акт от Вашето предложение и ще помоли г. председателя на комисията за проверка на изборите, да събере комисията в непродължително време, за да може да се занимае с неразгледаните избори на народните представители.

Минаваме към първата точка от дневния ред — трето четене законопроекта за одобрение на решенията, взети от общата конференция на Международната организация на труда в първата ѝ сесия през 1919 г. във Вашингтон. Моля г. секретаря да го прочете.

Зам.-секретар С. Дасналов (з): (Чете)

„ЗАКОН

за одобрение на решенията, взети от общата конференция на Международната организация на труда в първата ѝ сесия през 1919 г. във Вашингтон.

Чл. 1. Одобряват се решенията на Международната организация на труда, взети в първата сесия на общата ѝ конференция през 1919 г. във Вашингтон, както следва:

1. Конвенциите: а) относно почната работа на жените; б) относно почната работа на децата; в) работата на жените пред и след раждане, и г) допустимата минимална възраст на децата да влезат в сила по отношение на България от датата, указана в текста на всяка от тех поотделно.

2. Конвенцията относно безработицата да влезе в сила по отношение на България най-късно до 1 юлий 1922 г., до която дата да се изработи и внесе в Народното събрание законопроект за безработицата.

3. Конвенцията относно ограничаването на работното време на 8 часа дневно и 48 часа седмично да влезе в сила по отношение на България най-късно до 1 юлий 1924 г., до която дата да се внесат съответните изменения и допълнения на чл. чл. 18, 19 и 20 от закона за хигиената и безопасността на труда и указ № 24 от 1919 г., относно 8 и 6 часовото работно време.*)

Чл. 2. Члещ 13 от закона за хигиената и безопасността на труда се изменява така: „Децата, ненавършили четири-

надесет годишна възраст, не се допускат на работа в никое заведение или предприятие, визирано в чл. 1 на настоящия закон.

Чл. 3. Изпълнението на настоящия закон се възлага на Министерството на търговията, промишлеността и труда. Той влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Председателстващ Х. Манолов: Ще гласуваме. Който г. г. народни представители приемат на трето четене законопроекта за одобрение на решенията, взети от общата конференция на Международната организация на труда в първата ѝ сесия през 1919 г. във Вашингтон, както се прочете, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме към следващата точка от дневния ред — първо четене законодателното предложение за изменение на чл. 326 от закона за митниците.

Моля г. секретаря да го прочете.

Зам.-секретар Х. Пенчев (з): (Чете)

„До господина председателя на XIX обикновено Народно събрание.

Господине председателю,

На основание чл. 109 от конституцията внасяме в Народното събрание за обсъждане и приемане следното предложение за изменение чл. 326 от закона за митниците.

„МОТИВИ

към законодателното предложение за изменение на чл. 326 от закона за митниците.

Г. г. народни представители! Рило-Родопския масив по конфигурация, почва и растителност се доста различава от другите планини в царството. В Рило-Родопската област ние виждаме: множество дълги и къси планински вериги, сплетени и скочнати една за друга и насочени към разни страни: дъсуп мячки и тесни равнинки, лъжи, заприщени от стръмни и камениви бърда: тесни проходи и изкривени, на достатъчно широки била, със закръглени, твърди или остри върхове, а в междините на отделните лъжи, бърда и чъки дълбоко се врязват множество реки и долине, с камениви легла, в които вода не липсва и през най-големите и продължителни горещини.

Рило-Родопския планински масив отгоре е покрит с тънък глинесто-песчлив, или хумозно-песчлив пласт, който по стръмните бърда едва се крепи от корените на растенията и изпъкналите скаменици.

Растителността в същата област е доста разнообразна, но тя навсякъде не вирее еднакво. До 900 метра над морската висота растат и зреят пшеница, царевича, коноби и лютоби: от 900 до 1.400 м. в. виреят само ржж, овес и ечемик, а от последната височина нагоре — само една гъста, но къса трева, наречена „Картол“.

От горските дървета могат да виреят: до 1.000 м. надморска височина бук, дъб и бор; до 1.600 м. — само ела и бор; до 1.900 м. само хвойна и други храсти, а от там нагоре и храстите са голема редкост.

Прочее, повърхнината на Рило-Родопската област може да служи като обект за горско стопанство най-много до 1.700 м. надморска височина; оттам нагоре тя за друго нищо не може да служи, освен за пасища на добитък. Пресметнато и доказано е, че от цялата повърхнина на Рило-Родопската област едната трета е високо и голо пасище, което е естествено, не е годно нито за горско стопанство, нито за друга каква земледелска култура. На Рило-Родопските високи пасища през летото могат да се охранят и уголят около един милион овци и около триста хиляди глави едър рогат и друг добитък. Но за това количество добитък зимна храна липсва, защото земледелието е досущ слабо и недовходно, та слама и ярма не могат да се съберат в достатъчно количество. Естествени и изкуствени ливади също не могат да се уредят в достатъчен размер, защото местата са стръмни с камениви, а пак тревата по високите пасища (картоли), която не израства по-високо от 40 см., се опасва от добитъка през летото.

При такова естествено положение, в Родопската област не може да съществува скотовъдство в по-голям размер, ако се не набавя зимна храна откъм или ако добитъка не променя пасището си. Да се набавя откъм храна е трудна и скъпа работа, защото всеки знае какви са пътните

*) Вж. конвенциите на стр. 7.

сжобщения в сжщата област; но да се замени летното пасбище със зимно — това е по-лесна работа. Втория начин за изхранване на планинския добитък през зимата ни е познат още от времето на траките. Сегашното родопско население, което е заместило и наследило тракийските племена беси и сатри, е прилагало тоя начин за изхранване на добитъка не по-малко от дванадесет столетия; и това е ставало не по навик, а от необходимата жизнена нужда. За да се задържи до сега в медрата на Родопа триста хилядно славянско и друго население, действували сж главно три фактори, а именно: скотовъдството, здравия климат и природната защита. От тия фактори първо место заема стопанския, т. е. скотовъдството. Това занятие е основата на всички други занятия и поминъци в обширната планинска област. Примери: на абаджийците е потребна вълна, а тя се добива от овците; на шивачите трябва аби и шавци, а такива могат да се доставят от абаджийците; мандраджийците не могат да приготвяват масло и сирене, ако не разполагат с овци и млеко; родопската песклива почва не може да възнаграждава труда на орача, градинаря, овощаря и тютюнопроизводителите, ако не бъде наторена и засилена с овци и говежди тор; зидарите и дърводелците биха напуснали занятията си и биха гладували, ако немаше възможни кехая, овчари, абаджии и шивачи, на които да градят кошари, мандри, колиби и къщи. С по-малко думи казано, родопското трезво и трудолюбиво население не може да живее в родните си планини, ако не съществува скотовъдството, главно овцевъдството. Но как може да съществува и да се крепи? — Ако добитъка продължава да лутува по планините и зимува в приморската топла равнина поне още за един период от 20—30 години, докато постепенно се създадат други поминъци. Но може би щекой ще запита: защо добитъка трябва непременно да зимува в задграничните равнини, а не в полетата в пределите на царството? Нашият отговор е кратък, но ясен. В Пловдивското и други вътрешни полета по-големата част от пасбищата отдавна сж стеснени, разорани и се засяват със житни растения. Освен това, зимата в полетата, на север от Родопската област, е доста тежка: настъпват големи студове и земата се покрива със снег, който трае няколко месеца. При такива климатически и стопански условия, добитъка трябва да се подслонява в закрити и топли кошари-обори и да се храни на ясла със сухи храна. Но не само това. Приплода на добитъка остава недорасъл и слаб през пролетта, поради късното растене на тревата, от която майките набират млеко. Друго е в задграничните топли полета. Там големи студове не стават: снег не валя и тревата не престава да расте; добитъка пасе цела зима, та от сено и ярма не се нуждае. През пролетта приплода е вълната оуйно и бързо растат, а през летото дойния добитък дава изобилие и вкусно млеко. Освен това, зимните разности за отглеждане на добитък в задграничните полета досега беха по-малки от тия в Пловдивското и други вътрешни полета.

Предимствата на задграничните южни полета, относно отглеждането на добитък, особено на овце, сж несъмнени и очевидни. Родопските скотовъдци най-добре познават тия полета и затова те сж тук и голема мъжа могат да ги напуснат и забравят. Обаче, за щастие, работата още не е дошла до това мъжигелно положение или до тоя фатален край. Ако ние бъдем достатъчно благоразумни и предвидливи, скотовъдството в Родопската област нема да загине, но затова пак трябва да се направи всичко каквото е възможно в границите на законите и договорите. Ние трябва да премахнем ония пречки, които спъват скотовъдците при изнасянето и занаяред на добитъка им на зимна паша в задграничните топли полета. А какви сж в сжщност тия пречки?

По силата на Нийския договор южната граница на царството бе преместена по планинските била на север от Ксанти и Поморджина. Новата граница отдели приморската равнина от Родопската планинска област, а с това се пресеке пътя на нашите скотовъдци. По сжщата граница се поставиха митнически и други учреждения, на които целите и работите сж точно определени в законите и договорите. След поставянето на тия учреждения, триста хиляди овци и друг добитък, принадлежащ на стопани от Пашмаклинския и Мастанлийския окръзи и други съседни окръзи, остана отсам границата, заграден като в кошара. Тоя добитък требаше да се изложат миналата есен или да се остави да измре от студ и глад през зимата. Но, благодарение на медрата политика на правителствата в двете съседни държави, това зло временно бе отстранено, но не и премахнато окончателно. По споразумение с гръцкото правителство, на родопския добитък бе разрешено да зи-

мува в приморската равнина, но при условие да се изпълнят всички задължения и формалности, предвидени в закона за митниците и всички други фискални и полицейски наредби. Големата нужда застави скотовъдците да приемат тия условия, и както му е реда, помъжчиха се да изпълнят тия задължения и формалности; но в следствие се доказа че ако на родопското скотовъдство е обречено да загине, това ще стане не по силата на политически или други причини, а от фискални и главно формални пречки.

В глава (...), чл. чл. ... от закона за митниците е определен реда, по който ще се внася чужд добитък на паша в царството. В чл. 326 от сжщия закон е казано, че по сжщия ред ще се изнася на паша в чужбина и местния добитък. Миналата есен родопските скотовъдци потеглиха със стадата си за границата и полето, със спазване на митнишкия ред; но те изтърпяха тежки мъжиги от сжщия ред. Докато се изпълняват сложните канцеларски формалности и докато се получи разрешение за преминаване през границата, добитъка бе задържан десетина дни пред митниците. Времето се застуди, почна да валя снег и голема част от дребния добитък измре от студ и глад. Но, зле-добре, добитъка мина границата и се настани в полето. Пролетта (по Гергьовден) сжщия добитък с приплод и други произведения се върна обратно в пределите на царството. Но как? При още тежки страдания и материални щети. Многобройните вносни берии и сложните бюрократически формалности досущ отчаяха скотовъдците. Но за да не бъдем обвинени в пристрастие или преувеличение и за да може всеки да има по-ясна представа за мъжигите, които скотовъдците изпитаха и изпитват, и щетите, които понесат при изнасянето и връщането на добитъка през границата, ще изтъкнем, доколкото е възможно с по-малко думи, разпратните работи, създадени от глава XVIII на митническия закон и сумите, които скотовъдците сж длъжни да плащат всека година за данъци, мита и такси на двете държави. Ще вземем за пример един стопанин — овчар, комуто е поверено едно стадо от 1000 овци.

Десетина скотовъдци събират добитъка си в едно големо стадо и го поверяват на един опитен стопанин или пастир, наречен кехая. Тоя кехая, обикновено неграмотен или малограмотен, заявява на пограничната митница (износната), че ще изнася зад граница на паша 1000 овци и пита: какво трябва да направи и колко ще се плаща. Митническият чиновник прави сметка и казва на кехаята, че добитъка може да се изнася зад граница на паша след като се внесе безвъзвратно за всека овца 9—10 л. налог (статистично право, ветеринарна такса, гербов налог, такса за броење и др.) и се представи документ, че беглика на овците е заплащан за текущата финансова година. Освен това, стойността на овците трябва да се обезпечи с паричен залог или с поръчителство, защото износа на добитъка зад граница е запретен. Кехаята се малко свива, но не се отчайва, при всичко че добитъка мръзне и гладува в околностите на митницата, дето сж се струпали други 40—50.000 овци и коне. След неколкодневни разтакания и измъчвания от учреждение в учреждение, кехаята стъжмява каквото трябва и повторно се явява в митницата. Внася безвъзвратно за 1000 овци 10.000 л. (берии и такси) и 300.000 л. (в пари или имотна гаранция) за обезпечение стойността на добитъка, при оценка 300 л. една овца — и след това минава границата със стадото. Във вноската (чуждата) митница се върши сжщото, с тая само разлика, че там се обезпечават вноското мито и канцеларските формалности сж по-малки, та много време се не губи. От втората митница кехаята тръгва със стадото направо за пасбището, но докато стигне там принуден е по пътя да се отбие и в други неколко учреждения, било за визиране на пътни листове, било за други предвидени и непредвидени работи и случки. Но най-сетне кехаята, пастирите и стадото пристигат пасбището. Там те прекарват зимата не толкова зле. Пролетта (по Гергьовден) след заплащане на беглика и другите държавни данъци и след уреждане на зимните разности, кехаята със стадото се отправя обратно за България. Пред чуждата (износна) митница, той не се спира много, защото берии не сж толкова тежки, а формалностите досущ опростотворени. Но след минаването на границата мъжигите от фискален и формален характер до толкова се увеличават, че докарват дори до полуданешния родопски кехая — скотовъдец. Последният обявява във вноската (пашата) митница 900 стари овци, 850 агнета, 50 кър. вълна и неколко кожи, а след това обявява със следните думи: „От изнасянето 1000 овци

връщам 900; другите сто (десетата част от общото количество) загиваха от хищници и измреха през зимата в задграничното поле; но в замена на загубата внасям 850 агнета, които сж приплод на старите овце и че това е тѣй. сами виждате: агнетата сучат още млеко и не сж отделени от майките си, вълната нѣк е баджак и ебирщина от подстригани и закапали овци, а сѣщинската вълна старите овце носят на гърбовете си, те не сж остригани. Митническият чиновник казва: „Венчко това виждам, но в закона за митниците е казано друго. За старите овци ще се плати берлик, връхнини и други такси: за агнетата, вълната 50 кгр. и кожата — вносно мито и други такси, а за останалите (умрелите) зад граница сто овци, — стойността им 30.000 л. или по 300 л. на овца. Тоя отговор сжсипва и душевно и телесно кохаята, защото ще трябва да плати:

1. Вносно мито и други такси за всеко агне по 22 л. или всичко за 850 агнета — 18.700 л.;

2. Бегляк и други добавѣчни налози и такси на 900 стари овци най-малко 3.000 л.;

3. Вносно мито и други такси на 50 кгр. вълна най-малко 500 л. и

4. За стоте умрели овце стойността им 30.000 л.; а всичко около 52.000 л. Като се прибави към тая сума още 10.000 л., които сж платени при изнасянето на добитѣка зад граница, сжбират се най-малко около 62.000 л. данѣци, такси, берли, мита и др. Ако тая сума се развѣрли по равно на 1.750 стари овци и агнета, пада се на глава по 34 л. И тая сума трябва да се плати само в бѣлгарската митница. А какво е платено в задграничната, подробни сметки нема да правим. Но нека се знае, че и зад границата се плаща не по-малко от това, що се плаща в пределите на царството. Може би разлика има само в броя и наименованията на обложите, били те преки, косвени или други . . .

Ако се правят най-точно изчисления, ще се получи следния резултат: един стопанин бѣлгарски подданик, който изнася овци на паша зад граница, плаща в двете дѣржави мито, данѣци, такси и берли по (сто) 100 л. на стара овца или по 50 л. на всека глава дребен добитѣк (овци, кози, агнета и ярета).

Справедливо ли е това? И ако не е, от що произхожда тая несправедливост? От наредбите, изложени в чл. чл. . . от закона за митниците, или по-право казано, само от чл. 326.

Ако се придѣржаме о буквата на закона и почнем да размишляваме, дохождаме до следните заключения:

1) овци-майки, които през есента сж изнесени на паша зад граница и пролетта сж се завърнали обратно в пределите на царството, се считат местна (бѣлгарска) стока, а техният приплод, т. е. агнетата, които още следят майките си и се хранят с млекото им — чуждестрана стока;

2) ако изнесените зад граница на паша овци, при завръщането им в царството не сж остригани, вълната е бѣлгарска стока, а ако сж остригани и вълната се внася в чували, тя е чуждестрана стока;

3) ако приплода от изнесените зад граница на паша овци остане там или се продаде, той не се облага с мито, но ако се върне в царството заедно с майките си, облага се като чуждестрана стока и

4) ако изнесените на паша овци се върнат живи и здрави, не се облагат с мито, но ако умрат в задграничните полета, или бждат изядени от хищници, облагат се с мито и други такси.

Ние мислим, че това е безсмислено и дори противоприродно. Но нѣга се, какво би требало да правят скотовѣдците, за да не се обременяват с непоносими мита, данѣци и други безброй двойни берли и такси? — Да продадат агнетата, вълната и кожата зад граница и да се върнат само сжс старите овце, та да им е мирна главата. Това на прѣв поглед е най-лесната работа, но скотовѣдците не разсѣждават тѣй и не правят това, и ето защо: ако продадат агнетата, нема с како да заместят старите овци, т. е. да подновят дамазѣлка си. Друго. Родонските овце се ягнат през м. март и агнетата достават към края на май, когато се и отбиват от майките си. Да се продадат агнетата по-рано, това значи да се дадат на половин цена; при това да се разлиее и млекото на майките им, защото сѣдружническите мандри се стѣкмяват едвам по Косядиновден. Скотовѣдците сѣщо не могат и вълната да продават, защото им трябва за домашно употребление и защото сѣселняните им — родонски абаджии и шивачи, бѣха се лишили от най-погрѣшния им суров продукт. При такова положение скотовѣдците немаат сметка да продават

зад границата друг добитѣк, освен стари (мари) овци или овни, а докато агнетата станат такива, трябва неколко години да зимуват в задграничните полета и да летуват по планините в пределите на царството.

Г. г. народни представители! Ние мислим, че изложението до тук е достатѣчно за да се осветлите в какво неспосно положение сж поставени родонските скотовѣдци бѣлгарски подданици. За да се облекчат поне отчасти мѣкните на това многострадално, но трезво и трудолюбиво сѣсловие, а заедно с това да се намалят и болките на другите сѣсловия, които поминѣжни интереси сж свързани сже скотовѣдството, то трябва да се измени изцело чл. 326 от закона за митниците и да се замени с текста в законодателното предложение, което ние внасяме в Народното сѣбрание за обсѣждане и с вера, че то ще бжде прието.

Народни представители от Пашмаклийския окръг:
д-р Ил. Караджов, А. Агушев, Ю. Бергански.

Народен представител от Пловдивския окръг:

Г. Колев.

Подѣржат горното предложение народните представители: А. Коев, С. Жеков, Ив. Стойнов, К. Кочулюков, Т. Вѣлчев, С. Радев, Р. Попов, Н. Кѣсов, М. Ризабеев, Й. Вѣлков, Т. Каравапески, Н. Иванов, Хр. Пенчев, Н. Михалев, К. Малев, Г. Стойков, Ю. Хасанов, А. Ибраимов, Ат. Стойчев, Ст. Ризов, Н. Колушев, А. Кундалев, Ш. Сокуров, Т. Кортепски, К. Илиев, К. Ковачев, Б. Гърбов, Гр. Бояджиев, Ст. Златев, М. Личев, Х. Ахмедов, Д. Нейков“.

„ЗАКОНПРОЕКТ

за изменение чл. 326 от закона за митниците.

Чл. 326 от закона за митниците да се отмени изцело и да се замени сже следния текст:

„Добитѣкѣт от царството, особено от пограничните околии и други планински места, може да се изнася зад граница на паша в сѣседните дѣржави през всеко време на годината и през всички митници, митнически клонове и пропускателни постове.

За изнасянето и връщането на добитѣка Министерският сѣвет, по предложение на надлежния министър, издава наредби, в които се определят:

а) реда за изнасянето и връщането на добитѣка, приплода му и произведенията им;

б) преките и косвени данѣци, връхнини и такси, с които ще се облагат добитѣка, приплода му и произведенията им, и

в) документите, които стопаните, пастирите и слугите трябва да притежават за самоличност и свободно минаване през границата.

Забележка 1. Добитѣка, който се изнася зад граница на паша в сѣседните дѣржави, а така сѣщо приплода му и произведенията им, се облагат, при изнасянето или връщането, с преки и косвени данѣци, връхнини и такси, в размер най-много равен на данѣците, връхнините и таксите, с които се облагат поединично (на глава, брой и килограм) добитѣка, който цела година е прекарал в пределите на царството, приплода му и произведенията им.

Забележка 2. Добитѣя (родения) зад граница приплод (агнета, ярета, телци, кончета и муленца), при внасянето му в царството се освобождават от вносно мито, берли и такси, ако не е отбит от майките си, т. е. още след последните и се хранят с млекото им“.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата г. министѣра на финансите.

Министѣр М. Турланов: Г. г. народни представители! Прочетеното предложение, както виждате, е внесено по частен ред. Поради особените условия, в които се постави, по отношение на скотовѣдството, родонското население, то действително се намери в една голема мѣкнота при прекарването на стадата си в западна Тракия, както я казват, и при повръщането им. Тези условия сж известни на министерството. Министерството на финансите приготвяше едно изменение на този член, което да засега или да улеснява само родонското население в този край, без да се пащѣрбват митническите интереси, общо на страната и в другите граници. Ето защо, предложението може

да бъде прието по принцип, обаче аз ще ви моля, преди да бъде разгледано в комисията и съгласувано с мнението и гледището на Министерството на финансите, да не преминава то на второ четене, защото така, както е внесено това предложение, то разтвара широко всичките граници, а не само родопския край . . .

В. Мулетаров (к): Узакопява се контрабандата.

Министър М. Турланов: . . . и се узакопява, както се изрази г. Мулетаров, напълно контрабандата. Затуй ще ви моля, без да стават особени разисквания по законопроекта, да го приемем само по начало, че трябва да се направи нещо за родопския край — Министерството даже има известни проучвания — и да го ограничим само за тия случаи, които сж изложени в него, по да се не обобщава и дане се изменя чл. 326 изцяло така, както е предложен.

Председателстващ Х. Манолов: След тая декларация на г. министъра на финансите, отказвате ли се, г. Ляпчев, или ще говорите?

А. Ляпчев (д): Искам да кажа само две думи.

Председателстващ Х. Манолов: Имате думата, г. Ляпчев.

А. Ляпчев (д): Бележките на г. министъра сж много уместни и те ме улесняват, за да не вземам думата от трибуната. Ще припомня само едно: текста на чл. 326, който казва, че при износа на добитъка за паша се прилагат сжщите наредби, както при вноса, е от съществено международно договорно отношение. В чл. чл. 314—325 включително на чл. 18, ние сжгледваме една наредба детайлна, подробна, как трябва да става вноса на чуждия добитък за паша у нас. И като се определя всичко това, казва се в чл. 326, че сжщото това се прилага и за износа. Какъв е смисъла на това? Че не сме само ние господари на добитъка, който ще отиде там на паша, ами и ония там, където ще отиде. И ние от своя страна, преди да искаме гаранция за нашия добитък, как ще се третира там, с това детайлно изброяване за техния добитък, който евентуално би дошъл у нас, стремим се — тжй е прието — да дадем гаранция тем за техния добитък у нас и да постигнем от тех гаранция взаимно — защото така сж международните условия — за нашия добитък там. Тая наредба в този смисъл трябва да бъде запазена. А предложението гони сжвсем обратното; то казва: онова, което се реди от чл. чл. 314—325 включително, ще го изоставим, понеже с него се реди въпроса за вноса на чуждия добитък у нас, а ние, за нашия добитък там ще наредим сжсем друга наредба. Това е най-малко безтактно. И ето защо г. министърът е сжвършено прав и аз нема какво по-нататък да говоря. Този законопроект трябва да отиде в комисията и трябва да се обкрне най-сериозно внимание между другото и на това.

Второ, тия наредби не могат да се редят от Министерския съвет, както е предвидено в предложението, нито тжк, по моите разбирания, едностранчиво, а трябва да се редят според известни сжотношения с другите държави, за да не напакостим на хората, на които искаме да помогнем. Разбирам доброто намещение на господата, които сж подписали предложението, схващам условията, при които явявее нашето родопско население — то е един голем въпрос за неговия поминък — и правителството ще трябва да има прижата. Жалното е само, че тжкмо сега, когато вече сезона приближава, сигурно се намираме пред спешност да се занимаваме с тази работа, защото добитъка трябва да върви . . .

Министър М. Турланов: Той е отишъл вече.

А. Ляпчев (д): . . . или е вече отишъл.

Председателстващ Х. Манолов: Има думата народният представител г. Васил Мулетаров.

В. Мулетаров (к): (От трибуната) Г. г. народни представители! Внесен е законопроект за изменение на чл. 326 от закона за митниците. Заглавието на този законопроект е много неудачно дадено. Най-удачното заглавие е „Закон за узакопяване контрабандата с добитъка“. Четете целия законопроект, четете мотивите му и вие ще видите, че по

тая хубава поезия, която се излага в мотивите, дето се описва доста добре положението на родопското население, на населението из селата в Родопите, се крият истинските мотиви за узакопяване на контрабандата, за изнасяне на добитъка, без да срещне каквито и да било препятствия от страна на държавата. Чл. 326 казва: „Установените в тази глава правила се сжблюдават и при изкарването местен добитък зад граница на паша“. Туй беше старият текст, който сега сжс законопроектът искаше да отмените. Чл. 314, който е във връзка с чл. 326 от закона за митниците, казва следното: „Всекакви добитък, който се докарва на паша в България, се освобождава от вносно мито, ако притежателите му се задължат да го въжвърнат в определен срок. Той, обаче, подлежи на заплащане полупроцент, общински налог, ветеринарна такса и бегник на общо основание“. Г. г. народни представители! Сжгласно чл. 326, във връзка с чл. 314 от закона за митниците, добитъка на бжлгарски граждани, който отива на паша зад граница, е длжжен да плаща известни такси. Таксите на живия добитък, скоро—нема! нито два месеца от тогава—беха извънредно грамадни, и населението от родопския край, за да слезе долу в полето към Гюмюрджина и Ксанти, за да отхрани своите овце, кози и едър добитък, беше длжжло, когато ги изнася зад граница, да се задължи, че то ще ги повърне, понеже износа на горат добитък беше забранен. Населението, което изнасяше добитъка си зад граница на паша, беше длжжно да плаща на всека една овца стойността ѝ, да остави тази стойност в депозит у митницата на глава по 300 л. Тжй че, ако се изнасят — паистина право е туй, което се излага в мотивите — 1.000 овци на паша в гръцка територия, лицето, което ги изнася, трябва да даде поръчителство, или гаранция в пари минимум 300.000 л., за да обезпечи бжлгарската държава, че след известно време това лице ще повърне добитъка обратно в България; когато го повърне, ще си получи обратно тези 300 хиляди лева. Това е за обезпечението на износите мита. В гръцка територия се изправя пред гръцката митница. Там лицето е длжжно сжщо така да обезпечи вносите мита сж по-големи, отколкото износите, пека ви кажа, че пак най-малко 300 хиляди лева требаше да даде поръчителство и на гръцката митница, за да мине в гръцката територия и да остави добитъка на паша там. Преди два месеца вие изменихте износната тарифа, преди два месеца вие позволехте износа на горат добитък, положението се измени, но и при измененото положение слушайте какво трябва да плати един гражданин или селянин от тези места, ако иска да занесе на паша своя добитък. На глава сега по действующата тарифа той трябва да плати 3 л. златни износно мито — по курс 12 л., сжгласно министерското постановление от 30 септември — които правят на глава 36 л. мито, или ако има 1.000 овци, той трябва да депозира в митницата, като обезпечение, 36.000 л. Вън от това, той е длжжен да плати статистическо право 50 ст. златни на глава, или средно 6 л. такса; за броене 50 ст. златни на глава, или нови 6 л.; ветеринарна такса и други; или с други думи по днес сжществуващата тарифа лицето, което ще изнася добитък зад граница в гръцка територия, е длжжно да остави минимум 36 л. депозит на глава на овца и да плати безвъзвратно — той губи тези пари — 14 л. на глава такса за броене, статистическо право и ветеринарни такси. Общо той е длжжен, когато ще кара добитъка си долу в гръцка територия за паша, да се въжржи минимум с 50 л. на глава, или ако овете сж 1.000 глави — 50.000 л. само на бжлгарска територия, а и в гръцка ще му вземат най-малко 250—300 хиляди лева, с други думи в днешния момент лицето, което иска да изнася на паша добитъка, трябва да се въжржи минимум с 350.000 л., за да мине добитъка границата, нещо, което не може да издржи местното население, нещо, което паистина е извънредно вредно за населението. Г. г. народни представители! Това положение, което се изтъква, като е верно, некой от вас сж взели инициативата за този законопроект, скрйги добре зад нуждите на маломитното население, на тези, които стоят до границата и искат да узакопят контрабандата в нашата страна.

Б. х. Сотиров (к): Сжвършено верно.

Г. Колев (з): Вие кого защитавате? Преди малко казахте, че таксите сж тежки, а след това казвате, че сжс законопроектът се узакопява контрабандата!

В. Мулетаров (к): За да видите, че не сжм голословец, аз ще ви чета законопроектът. В него се казва: (Чете)

„Чл. 326 от закона за митниците да се отмени изцело и да се замени със следния текст“ — слушайте сега! — „Добитъка от царството, особено от пограничните околии и други планински места, може да се изнася зад граница на паша в съседните държави през всеко време на годината и през всички митници, митнически клонове и пропускателни постове“. Докогато в мотивите изцело вие държите да защитите уж интересите на горското население в Родопите, от един път в законопроекта казвате: „Добитъка от царството“ — значи, от цела България. Следователно един плевенски търговец на дребен добитък има право да се яви в пограничните пунктове и да каже не че изнася добитъка си зад граница в гръцка територия, ами ще каже: „Изнасям добитъка си на паша в гръцка територия“.

Некой от земеделците: Вие разбирате ли какво е това?

В. Мулетаров (к): Ти нямаш хабер от туй, което се приказва тук. И интересното е, че той непременно ще извърши това и ще го извърши — защо?

Х. Пенчев (з): Г. Мулетаров! Казахте това, което не оспорва никой, че се дава възможност за контрабанда. Излишно е да се приказва по-нататък. Сам г. министър Турлаков заяви, че комисията ще се сбира с тоя въпрос, и аз не мога да разбера, защо отнемате времето на Народното събрание. Знаем, че знаете да приказвате!

Некой от земеделците: Добре, ама той се е приготвил да говори.

Т. Ценов (к): Искаме да разкрием вашите мискиджии.

Х. Пенчев (з): Това е един законопроект, внесен по частна инициатива.

В. Мулетаров (к): И за да видите, че никой нема да плаща в България тези такси, които вие им сте определяли с тарифата, четете забележката. Забележка I казва: (Чете) „Добитъка, който се изнася зад граница на паша в съседните държави, а така също и приплода му и произведенията им се облагат при изнасянето или връщането, с преки и косвени данъци, врѝхнини и такси, в размер най-много равен на данъците, врѝхнините и таксите, с които се облагат поединично“. Какво означава туй? Търговеца, който ще изнесе, да кажем, 1.000 овци, ще се яви на граничния пункт и ще каже: „Изнасям го на паша в гръцка територия“. Тогава митницата най-много, което е длъжна да направи, е да обърне внимание дали е платено на държавата, и да му каже: „Представи си квитанцията, че ти си платил беглика на тези овце“; по 2 л. на 1.000 овце той ще внесе 2.000 л. И по такъв начин ще изнесе добитъка зад граница и никога нема вече да върне този добитък. Какво вие обезпечихте?

Некой от земеделците: Тая врата е отворена; нема нужда да я отваряш.

В. Мулетаров (к): Какво му дадохте възможност да извърши? Нищо друго, освен, вместо да ходи по койрави пътеки из Балкана, да ги контрабандира, да бъде преследван, и ако бъде случайно заловен, да бъде съден и осъден, вие със закона му казвате: плати на 1.000 овце 2.000 л. и изнасяй колкото искаш. По такъв начин вие отваряте вратата, щото български търговци да почнат закупуването на едър и дребен добитък и да го прехвърлят, под форма че го пренасят зад граница за паша, и страната да бъде оставена без добитък, дребен и едър.

Х. Пенчев (з): Туй е верно, така е! Не се горещете!

В. Мулетаров (к): Е добре, това е целта на законопроекта.

С. Манов (к): Ти си подписал това, г. Пенчев.

Т. Ценов (к): Значи контрабандист е!

Х. Пенчев (з): Кой?

С. Манов (к): Христо Пенчев.

А. Стойчев (з): Е! Да не е Пейчев?

С. Костурков (р): Не сте разбрали какво сте подписали.

В. Мулетаров (к): Че това е целта на законопроекта, се вижда от самия него, заради туй, защото ако вносителите му тук, повече от 30 души, искрено се интересуваха за съдбата, за състоянието на населението из Родопите в пашата страна, те щеха да кажат: нека се изнася, нека се позволява без всекакви формалности износ; добитъка на туй население да отива в гръцка територия на паша, без да му се правят никакви спънки, без да се искат никакви такси. Но понеже има страх тогава, че търговците чрез местни хора ще прокарат своя контрабанда и нема да ги връщат, тогава, ако вие бехте искрени носители, требваше да искате, тези, които имат по дамазлък овце, да могат да ги изнасят без каквито и да било такси в гръцка територия на паша. Вие туй не правите; вие туряте това улеснение за добитъка от целата страна; вие туряте износа да може да става през всички пунктове; вие туряте това за всекакви хора, стига те да обявят, че добитъкът им отива на паша, и пускате този добитък без всекакви ограничения.

С. Манов (к): И през всеко време.

В. Мулетаров (к): Ако този законопроект стане закон, контрабандата — още един път повтарям — ще бъде узаконена, и в много късо време ние ще се измерим в страната без овце, без едър и дребен добитък, което ще означава, че в много късо време ние ще останем не само без месо, не само без едър добитък, който е нужен за селското производство, но ние ще останем и без млеко, и без сирене, и без кашкавал, и без маса продукти от първа необходимост.

С. Манов (к): Верно!

Некой от земеделците: Ще измрете от глад тогава!

В. Мулетаров (к): Всичко това, което е нужно за населението, ще ожде прехвърлено, ще бъде изнесено.

А. Стойчев (з): И без яйца!

В. Мулетаров (к): Ние, които държим сметка за това, което вие искате да направите, ние, които държим сметка, че за населението трябва да бъде осигурено не само месо, но и сирене, и кашкавал, и всички продукти от първа необходимост, които идат от този добитък, ние искаме непременно държавата, преди да ни внесе такъв или онакъв законопроект, да вземе да турне ръка на добитъка, нужен за изхранване на населението, нужен за производството. Това преди всичко трябва да бъде направено на малоимотните и дребни същества, които сж долу по границата и които вие ги направихте да цафтят, та да не вързват, като, под знамето за велика България, отидохте и докарахте катастрофа, вие, които им теглихте сега една граница там с вашата политика, докарахте да бъдат отделени хората от естествените им места, дето те се препитаваша и си вадеха прехрамата. Вие, виновниците на туй положение, . . .

Некой от земеделците: Там гледай! (Сочи цетъра)

В. Мулетаров (к): Аз гледам там и тук, аз общо ви казвам: вие, които докарахте това положение, сега, под формата, че искате да сжжалявате тези хора и да им правите уж некакво добро, искате да оберете страната от необходимия добитък и да посъкните неимоверно продуктите от първа необходимост.

Некой от земеделците: Колкото вас нема да я оберем.

В. Мулетаров (к): А това правите: с този законопроект узаконявате контрабандният износ на добитъка и на всички продукти от първа необходимост.

А. Стойчев (з): Аз искам да зная коя катастрофа докарахме ние, земеделците?

В. Мулетаров (к): Е добре, от тази трибуна българската Комунисгическа партия заявява, че тя иска на всичкото туй население, което живее в Родопите, и което по навик, по обичай и по необходимост е сжжвало или сжжва своя добитък долу, в равнината, добитъка му да бъде пускан,

стига да се установи, че този добитък се има не за спекулация, ами от собствено производство, . . .

Некой от земеделците: Как ти се приплита езика, когато лжжеш!

В. Мулетаров (к): . . . от неговото домакинство; този добитък да бъде пускан без всекакви формалности; без всекакви такси. Ние даже сме и против тия такси, които вие туряте в забележка I. Възставаме и казваме: оставете това бедно население, което вие откъснахте от равнината с вашата политика, оставете го да може да отива по равнините долу, да прекара зимата и на нова сметка да се връща. Но когато искаме това, ние по никоя начин не можем да не стоим на шрек и да не обръщаме внимание на широките народни маси, какво вие искате да прокарате; че вас малко ви интересува туй население, защото както и да изменявате закона, вие неговите интереси нема да защитите; вие ще защитите интересите на контрабандистите — това, което се върши днес: днес контрабандата се върши на границата. (Възражения от земеделците)

Г. Колев (з): Ако познавате положението на балканското население, не бихте говорили така.

В. Мулетаров (к): Аз го познавам повече от тебе.

Г. Колев (з): Тук въпроса се отнася изключително за балканското население, а не за плевенци, както говорихте преди малко.

В. Мулетаров (к): Защо тургате, тогава „добитъка от целото царство“?

Г. Колев (з): Вагабонтски работи приказвате!

В. Мулетаров (к): Казвам, ние сме длъжни да искаме едното и да държим да не може да бъде прокарано второто, т. е. да бъде узаконена контрабандата. Ние искаме, още един път повтарям, добитъка на бедното население да бъде пуснат да отиде долу на палпа; . . .

Г. Колев (з): Не се бойте. Нема кой да ви конкурира в тая търговия.

В. Мулетаров (к): . . . ние искаме държавата да осигури на населението вътре в страната необходимия добитък, едър и дребен, за изхранване на това население и за инвентар на селското и на градското производство; ние искаме след туй останалото, излишките държавата да ги национализира, не отделните контрабандисти да изнасят, но държавата, в замяна, продукт срещу продукт, да внася туй, което на нас липсва, а не да остави чрез ивицни митни такси да бъдат повишавани цените, и от друга страна пак, чрез вносни такси да бъдат повишавани цените на продуктите, които идат у нас. Вашата политика, която тук искаме да узаконим, касателно добитъка, е политика на контрабанда, е политика на изглаждане на населението. Нашата група подобен законопроект нема да гласува. (Ржкошлескание от комунистите)

Председателстващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Георги Колев.

Г. Колев (з): Г. г. народни представители! Причините, за дето сж принудени няколко души народни представители да внесат изменението на чл. 326 от закона за митниците, сж следующите. Вие много добре знаете, че голяма част от балканското население, най-вече из родопските крайща, където зимата почва още от сега, от Димитровден, и свършва по Георгийовден, там по традиции, още от незапомнени времена, дребната, даже и едрата стока изнася към беломорския край. И като така, Народното събрание беше длъжно да се занимае с този въпрос не заради друго, ами за да даде възможност на туй население на тези хора, да могат по-лесно да прекарват стоката си, а не, както се изрази г. Мулетаров, с това да улеснят контрабандата; вжобще иска се да се услужи по възможност на хората, да могат по-скоро да изнесат добитъка си, с по-малки такси, и да не стават онези пречки, онези разкарвания, каквито сега ги има. Вие трябва да знаете, г-да, че сега, според съществующия закон, е определено от кой пункт могат да го изнасят. А за да мине толкова много добитък, от 30 до 20 хиляди глави, все през един пункт, този добитък трябва да се преброява и вследствие

на това нема възможност да го прекарат през граница в продължение на цели седмици. Това е една от големите пречки. Пропуснах да забележа, че преди да замине добитъка зад граница, по съществующия закон хората трябва да внесат гаранции, която да отговаря на стойността на стоката, която има да изнасят.

В. Мулетаров (к): Ти сигурно търгуваш с такава стока — аз те познавам.

Г. Колев (з): Имайте търпение, г. Мулетаров, да ме изслушате. Никога не съм бил и не мисля да бъда такъв.

По важното е, че ние тук се занимаваме с един много сериозен въпрос, и аз не мога да разбера какви сж причините, задето г. Мулетаров се изразява така леко по един такъв важен въпрос. След замиване на добитъка зад граница през зимата, при завръщането му през пролетта, според съществующия закон, за всеки един изгубен добитък, стопаните на добитъка сж длъжни да платят равностойността му. Какво значи това? Според мотивите на законопроекта се вижда, че гаранцията за връщането на добитъка е около 300 л. на глава.

В. Мулетаров (к): Сега не е толкова.

Г. Колев (з): Точно толкова е — 300 л. на глава. Значи, за този добитък, който е излезл от границата, на връщане, щом не го представят стопаните му, длъжни сж да платят за всеки един изгубен добитък по 300 л. Какво значи това? Значи, ако сж изнесени 100 добитъка и от тях 10 сж умрели, за изгубените трябва да се плати 3.000 л. Сега, въпреки че тези хора идват да установят пред митническите власти, с кожите на добитъка, с главите му, че добитъка е умрял, при всичко, казвам, че те идват с ясни доказателства да установят, че добитъка не е злоупотребен, не е продаден, не е контрабандиран, както сега се изрази г. Мулетаров, само заради туй, защото е умрял, трябва да платят!

В. Мулетаров (к): За бедното население ние сме съгласни, но защо туряте това за добитъка от цела България и защо туряте, че добитъка може да бъде изнасян през всеко време?

Г. Колев (з): Вие, когато говорите за контрабанда, казвате, че по силата на тоя закон цели сме да разрешаваме на търговци от Плевенския окръг да задигат стоката си и да я карат зад граница.

В. Мулетаров (к): Така е.

Г. Колев (з): Вие забравихте да прочетете алинея втора от същия закон, в която се казва: (Чете) „За изнасянето и връщането на добитъка Министерският съвет, по предложение на надлежния министър, издава наредби, в които се определят“. Какво значи това? Министерският съвет никога нема да позволи на един плевенски търговец, или на един шуменски търговец, или на търговец от друг окръг, който сж в полето, да изнесе добитък зад граница.

В. Мулетаров (к): Ами защо сте го турили в текста?

Г. Колев (з): Пардон, турили сме текст, . . .

В. Мулетаров (к): А-а-а!

Г. Колев (з): . . . който дава възможност на Министерският съвет да се занимае специално с тоя въпрос, като нямаме пред вид, че той никога нема да позволи износа на оня добитък, който действително нема нужда да се изнася, още повече на оня добитък, за който може да се съмнява, че ако се изнесе, може действително да се контрабандира с него. Но тук е съвсем друг въпроса, г. Мулетаров. Вие сами признавате, че действително хората от Родопския край по традиции изнасят добитъка си зад граница.

В. Мулетаров (к): И затова ние се борим.

Г. Колев (з): Е, като така, защо вие се противопоставяте в първата половина на речта си и казвате, че по такъв начин не може да се изнася добитък? Ако законът има дефекти, недостатъци, той се разглежда сега още на първо четене, Народното събрание е длъжно да се занимае и да

разисква по него, а при второто и при третото четене може да се прибави и допълни това, което липсва.

В. Мулетаров (к): Но вие имате друга цел — най-напред да контрабандирате. Защо не пишете, че добитък може да се изнася зад граница само по Димитровден, и защо не определите пунктове, ами казвате „Добитъкът от цела България“? Защото търговеца, когато събере, тогава изнася. Затова правите туй.

Т. Ценов (к): Кажете си правото.

Г. Колев (з): Г. Мулетаров! Вие не сте човека, който да не разбира, че 40—50 хиляди глави добитък не могат да минат само през един пункт; още повече не може от Доспатския балкан или от Гюмюрджина да се изнася през Пашмаклийския пункт. Именно заради туй законопроектът е написан в такава смисъл, че да даде възможност на населението в местните пунктове да може да изнася добитък от там, откъдето е монаси, откъдето е по-близо. Тук инициаторите на този законопроект не са мислили да контрабандират и съвсем не им е било желанието такова, но самото положение, самите нужди на тамошния народ изискват това. И като така, ние сме били длъжни да внесем едно изменение в закона, за да дадем улеснение на това население, да може да изнася своя добитък зад граница на паша, защото, имайте пред вид и това, че откаж аз съм дошъл тук като народен представител, най-малко 50 депутации са идвали да искат разрешение на този въпрос.

В. Мулетаров (к): И затова вземахте повод от депутатите да бухнете контрабандистите.

Г. Колев (з): Съвсем не ни е било желанието, когато сме внесали този законопроект, да искаме да контрабандираме.

В. Мулетаров (к): Но това пишете в него.

Т. Ценов (к): Призпайте си.

Г. Колев (з): Казвам, съвсем не ни е било желанието да контрабандираме, и още повече не ни е било задача да допускаме тези, които са били откъснати от пограничните краища, да изнасят добитък. Ние сме се интересували от положението на тези, които действително са поставени в такова положение, че трябва да им се даде едно по-широко облекчение, да могат да изнасят добитъка си по-лесно зад граница на паша. А колкото се отнася до текста на законопроекта, ако има дефекти, ние сме длъжни да се занимаем с този въпрос и да ги отстраним. Затова моля народните представители да се занимаят по-обстойно с въпроса. Ако те прочуат още повече положението на родопското население, . . .

В. Мулетаров (к): Ние го знаем.

Г. Колев (з): . . . ще се убедят, че то действително има нужда от този закон.

Председателстващ Х. Манолов: Които г. г. народни представители приемат на първо четене законодателното предложение за изменение на чл. 326 от закона за митниците тжй, както се докладва, с уговорката направена от г. министра на финансите — след вотирането му да бъде препратено в комисията, дето да прегърни съответните изменения — моля, да вдигнат ржката. Мнозинство, Събранието приема.

В. Мулетаров (к): Малцинство е!

Председателстващ Х. Манолов: Настояват ли да се проброят гласовете?

В. Мулетаров (к): Настояваме.

Председателстващ Х. Манолов: Моля квестора г. Драганов да провери числото на гласувалите и числото на негласувалите. Попеже се оспорва вота, ще гласуваме повторно: които г. г. народни представители приемат на първо четене законодателното предложение с направената уговорка от г. министра на финансите, след вотирането му да бъде препратено в комисията, дето да прегърни

съответните изменения, моля, да си вдигнат ржката. Мнозинство, приема се.

Т. Ценов (к): Нема кворум, 72 души сме.

Б. Гърбов (з): 78 души сме.

Некой от земеделците: Вие искате да оприличите Парламента на общинския съвет — свикнали сте да казвате, че нема кворум.

Председателстващ Х. Манолов: Минаваме към трета точка от дневния ред — одобрение предложението за одобрение 19-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 25 септември 1921 г., протокол № 157, с което се разрешава на населението от полските села, землищата на които не граничат с държавните гори и които отстоят на по-далечно разстояние от тех, да се ползува от излишъка на редовните етати по тарифните такси.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Зам.-секретер С. Даскалов (з): (Чете)

„МОТИВИ

към предложението за одобрение на XIX-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 септември 1921 г., протокол № 157, с което се разрешава на населението, от полските села, землищата на които не граничат с държавните гори, и които отстоят на по-далечно разстояние от тех, да се ползува от излишъка на редовните етати по тарифните такси.

„Г. г. народни представители! Съгласно забележки 1, 2 и 3 към чл. 24 от закона за горите, материалите добивани от държавните гори, било при стопанската експлоатация, било в планинските местности, гдето населението изкарва прехраната си изключително от горите, било там, гдето не е въведена стопанска експлоатация и сечищата не са отпадени чрез търг, и най-после лежалата сега в държавните и общински гори дървесна маса, съборена от пожар, бури, инсекти и др. и останките от досегашната маса от тия гори, се продава срещу тарифните такси само на местното население по установените в закона норми.

Полското население, населението от по-далечните села, което не е в съседство с горите, е лишено от правото за ползуване от тези гори по тарифните такси.

XIX-то обикновено Народно събрание с решението си утвърдено с указ под № 25 от 7 март т. г. разреши шото, от правото, което дава забележка 3-а към чл. 24 от закона за горите, да се ползува и нуждаещото се население, землищата на които не граничат с подобни държавни гори и които отстоят на по-далечно разстояние от тех, и то само в ония държавни гори, дето има достатъчно лежача дървесна маса и излишък от такава, и след като се удовлетвори непосредственото до такива гори местно население, съгласно чл. 24 от закона за горите.

Полското население, от по-далечните села, неграничае с горите, поради изключителните времена, които се създадоха в страната, вследствие на войната, е лишено от възможността да си набави дърва за горене, особено след очистване на горите от лежачата маса, с която имаха право на ползуване.

За да се облекчи трудното положение, при което е поставено това население, особено сега пред настъпване на зимата, отнесоха въпроса в Министерския съвет, който с XIX-то си постановление, взето в заседанието му от 23 септември т. г., протокол № 150, е постановил да се разреши на населението от полските села, землищата на които не граничат с държавните гори и които отстоят на по-далечно разстояние от тех, да се ползува от излишъка на редовните етати, по тарифните такси.

Пред вид на горното, моля ви, г. г. народни представители, да одобрите и гласувате предложението тук предложено за същата цел.

София, . . . октомври 1921 г.

Министър на земледелието и държавните имоти:

А. Оббов,

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

за одобрение XIX-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 септември 1921 г. протокол № 157, с което се разрешава на населението от полските села, землищата на които не граничат с държавните гори, и които отстоят на по-далечно разстояние от тях, да се ползват от излишъка на редовните етати, по тарифните такси.

„Член единствен. Одобрява се XIX-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 септември 1921 г. протокол № 157, с което се разрешава на населението от полските села, землищата на които не граничат с държавните гори, и които отстоят на по-далечно разстояние от тях, да се ползват от излишъка на редовните етати, по тарифните такси“.

Председателстващ Х. Манолов: По прочетеното предложение има думата народния представител г. Андрей Ляпчев.

А. Ляпчев (д): (От трибуната) Г. г. народни представители! Изглежда, че нашия Парламент само една задача има — да одобрява постановленията на Министерския съвет. Касае се до едно постановление на Министерския съвет, с което се изменява един съществуващ закон, постановление взето през време, когато заседава Парламентът — това е 23 септември — без всякаква причина. Питам се аз, има ли нужда да заседаваме ние, щом като Министерския съвет е властен всеки закон да изменява с постановление и после да ни го поднесе: заповедайте, г-да, утвърдете го, оправдайте го?

С. Даскалов (з): Най-лесния начин.

А. Ляпчев (д): Отдире ми казват, че това е най-лесния начин. Безспорно, това е едно доказателство, че както правителството, така също и неговото мнозинство, сж напълно изоставили реда, който почива в основата на нашата държава.

Некой от земеделците: Всичко, което излиза от нас, е лошо, а което не излиза от нас, е хубаво.

А. Ляпчев (д): Ние сме свидетели и на други постановления на Министерския съвет, които се оповестяват, макар да е нужно да има закон за тях. Думата ми е за онези изменения и променения, които стават в приложението на военното положение — въпроси много сериозни. Че то е въпрос на Парламента, конституцията ни задължава.

Министър М. Турланов: То иде.

А. Ляпчев (д): То иде, всичко иде, но иде така, че върви с краката нагоре, а с главата надолу. Осъдено от основния закон, по формата си, какво иска собствено правителството? Да го одобрим и въведем в принцип на закон. Казва ни се в мотивите, че през м. март ние гласувахме едно отстъпление от закона — вече направено по закон — според което населението, което не е близко до горите, да има право да се ползва от онези привилегии — те сж привилегии дадени на населението близко до горите — т. е. държавата в своите собствени гори, като отсича дървен материал, да го дава по известни тарифни цени на местното население. Тази привилегия, г. г. народни представители, не е току тъй дадена на горското население; тя е една привилегия, дадена на горското население, затуй, защото неговия поминък е свързан с тия гори и когато държава все повече и повече става стопанин на това общо благо на целата страна, значи на държавата, и стеснява поминъка на жителите в горите, дава им известни трохички, за да може това горско население да живее. Това е смисъла на тия привилегии, дадени в полза на местното население около държавните гори. А сега ние какво правим? Тези привилегии, по този начин предоставени на местното население до горите или в горите, разширяваме ги и ги даваме на целото население в страната. И какъв ще бъде резултатът? Резултатът ще бъде един: за да може полското население да бъде удовлетворено, на държавата ще се наложи тя да увеличи етатите. Да увеличи етатите, това ще рече да не запазва основния принцип за стопанисването на горите, който казва, че трябва да се опре-

дели такъв размер за отсичане, какъвто прирхет има гората. Това е основния принцип и ние не ще можете да го спазите. В заключение ще получим, че ние ще опустошаваме и ще доупустошим горите. Това е резултатът. Аз изтъквам само смислата на въпроса, но не мога да не прибавя в случая и онова, което дочувам пак тъкмо в обратното направление. У мене има сведения, че министерството за горите — и съжالياвам, че г. министъра на земледелието го нема — е нагласило ред не само поемни условия, ама и съгласителни с частни предприемачи, на които иска да отдаде експлоатацията на големи комплекти гори. Този начин на действие, по което разбираме — докогато г. министъра не се обясни тук — не почива тоже на никакъв закон, защото закона най-после казва: дават се на търги, а търг не става. И ако е верно това, което мене се съобщава от канцелариите, аз бих желал да зная какво горско стопанство имаме.

Некой от земеделците: Питай вашия Керемекчиев да каже.

А. Ляпчев (д): Това не е нищо друго, освен едно ограбване на онова, което съществува — да доизведем онова, което се е запазило с толкоз труд и мъка. Съмнение не може да има, че при такова едно положение на въпроса, всеки един народен представител, който що-годе цени своето предназначение като такъв; който не може да отстъпи от правото на контролор, който иска тая държава да се управлява със закони, а не със зарегистриране и одобрение на министерски постановления, който търси смисъл за правдата; който щадя общите интереси — той не може да се съгласи с едно подобно искане и да одобри едно такова беззаконно постановление на Министерския съвет.

Председателстващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Неделко Атанасов.

Н. Атанасов (з): Г. г. народни представители! Съвсем немах намерение да вземам думата, но поведението на г. Ляпчева възбуди в мене не само интерес да взема думата, но и с възмущение ставам да говоря.

Г. Ляпчев преди 5—6 дена тук от трибуната реवेशе — не да плаче и да говори, ами и реवेशе. — че ние сме обхрнали Парламента на не зная какво, че нашите закони станали толкова много, а днес говори, че нашия Парламент се е обхрнал на Парламент само за регистриране на постановления на Министерския съвет. Могат ли постановления, които засягат жизнени интереси на страната и които засягат известни законоположения, да не минат на одобрение от Парламента? Той знае най-добре, а особено за това постановление г. Ляпчев знае. То не е такова постановление, което да изменя по принцип самия закон, но понеже то засяга един материален интерес на държавата, трябва непременно да бъде одобрено. И какво засяга, г. г. народни представители, това постановление? Само да приказваме от трибуната. Едно право искане, едно най-естествено искане на полските села, на селата, които живеят в полето, да получават дърва за горене. И от кой материал — строителен ли, г. Ляпчев? Какъв материал дава държавата с постановлението на Министерския съвет? С какво се ощетява държавата? Тук изсичат ли се онези определени етати и да се дадат на полското население? Г. Ляпчев много добре знае, че те сж гнили дърва, че те сж паднали трупици, които населението иска за гориво, и седнал г. Ляпчев да приказва кой знае какво чудо ще сторим с това постановление на Министерския съвет, ако сме го одобрили. Г. Ляпчев и г. г. демократите знаят много добре в какво положение бежа горите тогава и знаят много добре мерките, които правителството е взело и взима, и как се стреми правителството, земеделската власт, да запази горите. Това го знае много добре г. Ляпчев, но трябва да се приказва от трибуната.

А. Ляпчев (д): Тъкмо обратното е!

Н. Атанасов (з): Не могат полските села, особено от Варненския и Бургаския окръзи, където сушатъ тази година беше голема и населението нема никакъв дърва и нема слама да си пали печките през зимата, за да се отоплява и си пече хлеба, не може, казвам, полското население от Провадийската, Анхилската, Айтоската и други околии да отива в държавните гори през 50—60 км. и да взема по една кола сухи дърва, за да се отоплява.

А. Ляпчев (д): Не е така.

Н. Атанасов (з): Така е, г. Ляпчев! Не само да приказваме. И съжалявам, че държавник като г. Ляпчева седнал за дреболии, за съвсем дребни работи да прави политика. Тъй се управлявало, така без ред вървело и т. п.

Аз моля да се гласува, да се одобри постановлението на Министерския съвет.

Председателстващ Х. Манолов: Ще гласуваме. Които г. г. народни представители одобряват предложението за одобрение XIX-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 септември 1921 г., протокол № 157, както се прочете от г. секретаря, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събранието одобрява.

С тая точка, г. г. народни представители, дневния ред се изчерпва.

Следующето заседание ще трябва да се състои в среда, на 2 ноември, в 2 ч. след пладне.

Предлага се дневен ред:

1. Разглеждане изборите в Шуменската колежия.

2. Одобрение предложението за даване премии на персонала в Арсенала с инженерната работилница.

3. Одобрение предложението да не се събира от локомотивния персонал по Българските държавни железници обезщетение за изразходваните в повече от определената норма горивни и мазилни материали през всяко тримесечие до края на 1919 г. включително.

Първо четене законопроектите:

4. За даване на Тетевенското училищно настоятелство манастира-църква „Св. Пророк Илия“ и неговите недвижими имоти.

5. За признаване правата на техниците и пиротехниците, свършили през 1914 г. пълн технически курс при Софийския артилерийски арсенал и Софийския огнестрелен склад.

6. За сключване бюджета за 1915 г.

Които г. г. народни представители приемат този дневен ред за заседанието в среда, 2 ноември, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събранието приема.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато в 6 ч. след пладне)

Подпредседател: **Х. Т. МАНОЛОВ.**

Заместник-секретар: **Х. ПЕНЧЕВ.**

Зам.-н-к на Стенографското отделение: **Д. АНТОНОВ.**